

Τα Δελφίνια της Ρήνειας (ΑΝΟΧΥΡΩΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ)

ΔΙΑΣΧΙΖΩ ΜΕ ΒΙΑΣΥΝΗ ΤΙΣ ΥΓΡΕΣ ΠΛΑΚΕΣ μπροστά από το νεοκλασικό Δημαρχείο της Μυκόνου, καθώς μπροστά μου αναδύεται νωχελικά το πρωινό του Σεπτέμβρη. Λίγες ώρες πριν, οι ίδιες πλάκες λυγούσαν κάτω από τ' άστατα βήματα ανθρώπινου κώμου.

Η έρημη στράτα αντανακλάει το νυχτερινό γλεντοκόπι. Οι νεοησιώτες ρογχάζουν ακόμη απάνω στα κλινάρια της μέθης. Ολόκληρο το νησί βρίσκεται στο πρωτούπνι.

Φτάνω στο μώλο. Καβατζάρω την κουπαστή των "Αγίων Αναργύρων". Προχωρώ και στοιβάζομαι ανάμεσα σε σακιά, ντάνες ζωοτροφές και συμπράκαλα. Φωνές ξυπνημένες κι άγουρες προεξέχουν από τα παραπέτα. Ένα σκυλί δεμένο στο μεσιανό ιστό γλείφει με τη γλώσσα του την τρίχινη μαϊστρα. Ο γεροναύτης, νευρικός κι ανήσυχος, βολοδέρνει στην πρυμάτσα.

Έρχεται η πρώτη επιβάτης. Μια υπερήλικη Ρηγειώτισσα που ανησυχεί για τους καθυστερημένους. Βαριά τής κράζει ο καπετάνιος:

-Αιντε, μωρέ κυρά - Σπυρούλα, πού' οι νυφιδιές σου, να σαλπάρουμε... Θάρθει το λιμενικό να μας γράψει...

-Να, μωρέ καπετάνιε, αποσώνουν τον καφέ...

Μπουκάρει το τσούρμμο, σακιάζεται, αποπλέει το τρεχαντήρι του Συνεταιρισμού.

Απίστευτα γλαυκές ακρογιαλιές παντού στο αειφόρο σώμα της Ρήνειας

Κρυβόμαστε όλοι κάτω από την κουβέρτα-, μη μας δει κανάς - λιμενικός και μας βρει υπεράριθμους, - μαζί με τα σακιά...

Ο καπετάν - Πιτσιός, πρώην γυρολόγος των Μυκονιάτικων παραλιών και τωρινός κυβερνήτης, μαθές, της σκούνας του Αναγκαστικού Συνεταιρισμού, μηνάει πονηρά του Ανωμερίτη ναύτη, από τη βαρδιόλα να μαϊνάρει. Το Δηλιανό καϊκι σιγοσαλεύει στα ήσυχια νερά. Φορτσάρει πρώιμα-πλώρα η νυχτερινή δροσιά. Αγάντα και

ξυπνάμε λίγο λίγο.

Κάτοικοι της Μεγάλης Δήλου όλοι τους κι έχουν κουβέντες πολλές στα χείλια. Δήλιοι Μυκονιάτες, άλλοι βοσκοί, κι άλλοι ψαράδες, κυνηγοί, μελισσοτρόφοι, έχουν τα χέρια πρησμένα και τα μάγουλα, να, όπως εκείνου του Γιακουμή του ψαρά, κόκκινα σαν θρο-φαντό λιβάδι παπαρούνες, με κατάλευκα μικρούλια γένια.

Στην άκρη της πρυμάτσας, μοναχός κι αμίλητος, μα ζωντανός λεβεντόγερος ο Κουσαθάνας, - κτηνοτρόφος και θαλασσό-

λυκος -, με γαλανό σαν της Ρήνειας το βλέμμα κι άσπρο σαν σύννεφο μαλλί, μιλάει και ξυπνάνε αρχαϊκές γλώσσες, που νόμιζες νεκρές κι αμίλητες. Ο λόγος του είναι ρυθμικός, με νότες και μουσικές παύσεις κι οι συλλαβές του καθάρεις λαμπερές, που σιγανεμίζουν σαν φυκάδες βυθού, αργοσάλευτες. Νιώθεις πως ανασκάβει κοιτάσματα από βασάλτη και χρυσό.

Στοιβαγμένοι άνθρωποι μες σε κιβώτια, σακκούλες κι εφόδια, πρυμάτσες υγρές, μπετζίνα χυμένη, νωπή - κι ένας γλυκός-γλυκός λεβάντες, γυριστός πέρα απ' τον κάβο τ' Αη - Γιώρ-

Μεγάλη Δήλος: Βράχια του φωτός κι εμφάνεια του πελάγου, να τα “γλωσσικά” στοιχεία στις ακρογιαλές του Ομήρου.

Αριστερά το νησί με τα ερείπια, την κατάμαυρη Κύθνο, τους θρίγκους και τα μάρμαρα. Δεξιά μνέσκει η Ρήνεια, ήπια, χαμηλή, ολόγυμνη.

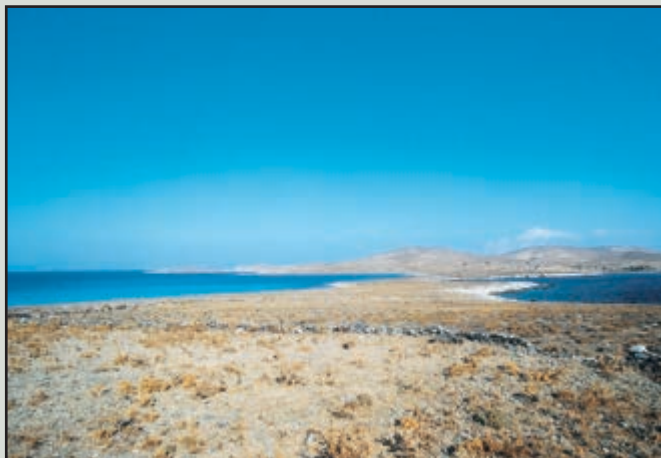
γη, πριν χαϊδέψει ο ήλιος τις γραμμές και τα όνειρα των ανθρώπων.

Το παλιό καϊκι σιγοπλέει στις Δήλες. Αριστερά το νησί με τα ερείπια, την κατάμαυρη Κύθνο, τους θρίγκους και τα μάρμαρα. Δεξιά μνέσκει η Ρήνεια, ήπια, χαμηλή, ολόγυμνη.

Ο Γιακουμής, η Σπυρούλα, ο Σαντορινάιος κι ο Μπαρμπα Τάσος, κατεβαίνουν μαζί με γιούς, κόρες κι όλα τα σόγια και τα κουτσούβελα, που ξαμολιούνται στην μεγάλη αλάνα της Ρήνειας. Μια αλάνα σπαρμένη θάματα....

Ο καθένας παίρνει το δρόμο του, δρόμο πελεκημένο και πετρόκλειστο, άλλος για τον ισθό, άλλος για τα καλύβια και

Εδώ λεπταίνει το νησί και χωρίζεται σε βόρειο και νότιο σκέλος.

Εσωτερικό σπιτιού στη Ρήνεια. Είναι η κυρά - Σπυρούλα που μας τρατάρει νοσταλγία και γαλήνη.

άλλος για τα κριθαροχώρατά του. Σκορπάνε παντού οι Ρηγιώτες.

Εγώ πάω κατανότου. Συναντώ ολούθε τα σπαρμένα θάματα: Γυρογιάλια ασημωμένα, μυρωμένες θάλασσες, ψαροκάλυβα χτισμένα στην άμμο, πιο πάνω μαντριά και ξωκκλήσια. Ξεφυτρώνουν σαν αράδια φλογισμένα. Μια ερημιά χρυσοϋφαντη με τυλίγει, καθώς πλανιέμαι στα θερισμένα φεγγαροχώραφα. Πού και πού πλανιέται στον αέρα κι ο συριγμός μιας ντουφεκιάς.

Φτάνω στον ισθμό. Η γαλανή κορδέλα απ' τη μεριά της Δήλου γίνεται πράσινη απ' τη μεριά της Σύρας. Η πρωινή μαρμαρυγή τα κάνει όλα διάφανα.

"Θάλασσες εν' αυτές μωρέ, ή σε-ντόνια απλωμένα στον ήλιο, φρεσκαρισμένα απ' το λεβάντε ;..."

Γυρίζοντας στη Θεοτόκο κι ανοίγοντας ο ήλιος το στέρνο της μέρας, τα ερείπια της καραντίνας μοιάζουν να βγαίνουν από σκηνή Αποκάλυψης. Ο κλίβανος των καθαρμένων κι οι χώροι ενδιαίτησης, ξεκαρβαλωμένοι και ασκεπείς, αυλακώνουν τη στενή λωρίδα της καραντίνας.

Με καλεί για ένα νερό, μια ρακή, η κυρά-Σπυρούλα. Γόνος παλιάς οικογένειας του νησιού η κυρά-Σπυρούλα καμαρώνει για το σπιτικό της, τη γενιά της και λάμπει από ζεστασιά και φιλοξενία. Ο άντρας της ξεπουπουλιάζει κάτω στο γιало κάτι τσιροπούλια. Τα χηνάρια σκουίζουν βηματίζοντας αργά αργά στην άμμο. Σκύβω να μπω στο χαμώι, ξαφνιάζομαι. Απ' ακριβή λαχτάρα. Καθαρή, προαιώνια πολυτέλεια εδώ μέσα : Τα μιντέρια, οι σοφράδες, τα

σεντούκια, τα χαλκώματα. Όλα σε πρεπούμενη τάξη. Μια γυάλα από πυροφάνι κρέμεται απ' το ξύλινο ταβάνι. Απ' το μικρό παράθυρο μπαίνει στο ψαροκάλυβο ένα φως απρόβλεπτο, χυμώδες, θεϊκό. Φωτίζει τις έννοιες των μικρών πραγμάτων δίνοντάς τους άλλη διάσταση. Μ' απορροθυμίζει.

Ρωτάω τι είναι αυτό στην άκρη, το πετρόχτιστο ποίημα. Μου λέει για τον παππού της, που 'χτισε τυροκομείο, ογδόντα χρόνια τώρα...

Αφήνω τα νότια παράλια και στρίβω καταπάνω στο βουνό. Βουνό που λέει ο λόγος. Μια ανηφόρα μαλακή με ανεβάζει στα υψώματα του νησιού. Άνθρωποι γυροβολάνε παντού. Σπίτια δε βλέπω να 'ναι αγκαλιά. Όλα είναι μοναχικά. Ένα κοπάδι στριμώχνεται στο φραμένο μονοπάτι, φρενάρει. Ανεβαίνει σύννεφο η σκόνη. Χουγιάζεται απ' τον ίσκιο μου. Σκαρφαλώνω στη μάντρα να περάσει, τρεχοβολάει εκείνο αλαλιασμένο. Σε κάθε πλαγιά κι ένα γαϊδούρι. Σα σημαία που πλαταγίζει. Μαύρη σημαία, μαύρος λυγμός.

Περνάω χωράφια, λιβαδερά. Κίτρινο το σώμα της Ρήνειας, πλαδαρό, απορροφάει όλη τη γλύκα των λόφων της. Κάθε γωνιά κι από ένα πυρωμένο ματσάκι θυμαριού.

Τα μονοπάτια αυτόνομα και φαρδιά. Με μια εξουσία δυναμική απάνω στον κορμό του νησιού. Πώς να το κάνουμε, είναι το Σήμα του νησιού, το κατατεθειμένο...

Από τον Κάσσαρη έρχεται η αύρα, η λεβαντίνικη. Καθαρίζει το μυαλό και το στέρνο. Μόλις τρανέψουμε στην κορυφή κι αφού περάσουμε το διάσελο, εισβάλλει ο θόρυβος της αγιοσύνης: Το βλέμμα μου νοτίζει από τη συγκίνηση, πλανεύοντας από το απίθανο σκηνικό τοπίο. Η οπτική γωνία μου λικνίζεται από τα διάφανα αρχοντόσπιτα της Σύρας. Κάτι όμως βουίζει μπροστά μου. Μην είναι θάλασσα χρυσή θεόδωρη; Η κάθοδος ως το εκκλησάκι της Αγίας Τριάδας δωρίζει στον στρατοκόπο τη χαρά και τη μαγεία του θαύματος.

Πριν φτάσω στην ακτή, τριγυρνώ τα χωράφια, τα καλύβια και

Τρακτερόδρομοι τέμνουν το χαμηλό πεδίο του νησιού και φτάνουν ως την άλλη άκρη.

Περνάω χωράφια, λιβαδερά. Κίτρινο το σώμα της Ρήνειας, πλαδαρό, απορροφάει όλη τη γλύκα των λόφων της.

τις στέρνες. Ψάχνω ό,τι έμεινε από τ' αρχαία, την αυλή των δελφινιών, τα κτερίσματα, τις χοές, τις ταφικές πομπές...

Ας είναι καλά το παλληκάρι, στην άκρη του χωραφιού. Βγαίνει από 'να πετροκάλυβο και μου δείχνει το δέντρο, το πηγάδι, τις συκόριζες...

-Εκεί θα πας ... Πίσω από τα συκόφυλλα είναι τα δελφίνια.

Τραβώ το δρόμο που μου δείχνει. Ζυγώνω τη θάλασσα, δεν την κοιτώ, την αφήνω για μετά. Τα βήματά μου μπλέκονται σε κάτι μεταξένια άνθη, κρίνα θαλασσινά, αλύμαντα. " Μα εδώ είν' ονειρότοπος. Ασπρίζει ανθορήματα"

Ψάχνω τις συκιές και το πηγάδι.

Τα ρεύματα μας έφεραν ως εδώ, στα δυτικά, όπου βρίσκουν απάγγιο τράτες και θαλαμηγοί.

Ό,τι απέμεινε στον κόλπο
της Αγ. Τριάδας από τα
συλημένα επιδαπέδια
ψηφιδωτά του αρχαίου
νεκροταφείου.

Και τα δελφίνια ψάχνω, τα ψηφιδωτά. Φτάνω σε μια γούβα. Πίσω από αρμαθιές συκόκλαρα κρύβεται μια νεκρόπολη. "Εδώ είναι τα δελφίνια", μονολογώ εκστασιασμένος.

Μα δεν είναι πια εκεί! Τα τρία δάπεδα που έχουν απομείνει, είναι λειψά και σκεπασμένα από ξερά στάχυα. Ένα ορθογώνιο μαρμάρινο βάθρο, που μοιάζει με ανάκλιτρο, καλύπτει το ένα

δάπεδο, τα άλλα δύο βρίσκονται πιο κάτω. Καθαρίζω με τις φούχτες τα ξερόχορτα, να ιδώ τις επιφάνειες, να βγουν στο φως τα ρινοδέλφια της Δήλου. Μάταιος κόπος! Τα δελφίνια έχουν ταξιδέψει γι' άγνωστες - κι ανυπόληπτες - θάλασσες. Χέρια σκληρά, βάνουσα χέρια, τα ξήλωσαν μ' αγριότητα. Μείναν οι κόκες κι οι γωνιές των ψηφίδων, χωρίς τα ζωντανά

τους προαιώνια στοιχεία. Μια κολώνα και δυο σπόνδυλοι αρχαίων ναών είναι ό, τι απ' τα υπολείμματα, πιο πέρα, πλαισιώνουν τη νεκρό-πολη. Φεύγω πικραμένος. Η Ρήνεια, παρότι κηρυγμένος αρχαιότοπος, έχει ρημάξει από τους σύγχρονους Ελγίνους. Κάτι λίγα μάρμαρα θυμίζουν ότι εδώ υπήρχε κάποτε Ψυχή και Πλούτος. Όμως για τους κοι-

"Εδώ είναι τα δελφίνια", μονολογώ εκστασιασμένος. Μα δεν είναι πια εκεί! Τα τρία δάπεδα που έχουν απομείνει, είναι λειψά και σκεπασμένα από ξερά στάχυα.

Ένα βήμα πιο κάτω από τα "δελφίνια" σπασμένα όστρακα και αχινοί.

Το σανό των κτηνοτρόφων αντικαθιστά στο "απαγορευμένο" νησί της μεγάλης Δήλου, τα ιερά και όσια του Ελληνισμού.

Κάσσαρης: Το αγκυροβόλιο της Ρήνειας. Στο βάθος η ανθρωποβόρα Μύκονος.

καμωμένο από ευγενή στοιχεία, από άδολους ανθρώπους, ζώα άφοβα, πλαγιές ολόγλυκες, μια θάλασσα διαμάντι, αλλά και μια σιωπή παντοδύναμη και πολύγλωσση.

Φτάνω κάποτε στο λιμανάκι του Κάσσαρη. Στην άκρη του τσιμεντένιου μώλου, είναι στοιβαγμένα, δίπλα στα σακιά, καμμιά εκατοστή αρνιά. Μοιάζουν σα νησίδα που πλέει μόναξη μες στη θάλασσα. Στέκουν καρτερικά ακίνητα, μαρμαρωμένα.

Όταν έρχονται οι "Αγιανάργυροι" πεντέξη θαλασσόλυκοι τσομπαναράιοι, τα τραβούν και τα σπρώχνουν με βία στο καϊκι. Εκείνα πεισματάνουν κι αρ-

Περιπατώ με όλες τις επίγειες αισθήσεις να τρανεύουν. Όσο λιγοστεύει το νήμα του νησιού, τόσο η έχθρα για το καταγέλα-στο "απέναντι" μεγαλώνει.

νούς θνητούς δεν είναι πια επισκέψιμη. Θέλει, λένε, ειδική άδεια για να ρθεις...

Δεν προλαβαίνω να αποσώσω τις πικρές μου σκέψεις και μόλις σε ένα βήμα, κι από ένα άσπιλο τυχαίο βλέμμα, αποκαλύπτεται το πανώριο θαύμα, αρχέτυπο μαζί κι εικονοκλαστικό, που συμπυκνώνει όλο το μεγαλείο της ελληνίδας θάλασσας. "Ας είναι", μονολογώ... "Αυτή τουλάχιστον δεν μπορεί κανείς να τη συλήσει. Κι ας είν' ακόμη ανοχύρωτη..."

Μυρίζομαι αχόρταγα το άσωτο θάμα: ένα μωσαϊκό χρωμάτων και αισθήσεων. Στις κόγχες των ματιών μου εισβάλλει ένας διπλός χρυσόσπαρτος αμμουδερός γιαλός. Είν' ο κόλπος της Αγια-Τριάδας, λαμπερός, πολύ-

χρωμος, κεραυνοβόλος, έτσι όπως αναδύεται σίγουρος και ωραιοτόκος κάτω από τα δοκάρια της ρηνιακής ενδοχώρας. Η Φύση νιώθω, ότι μου νεύει φιλικά, πως δεν εζήληψε ποτέ, τόσο πολύ, την Ομορφιά!...

Γυρίζω πίσω σαλεμένος μαζί και χαρούμενος. Έχει μεσημεριάσει. Ο ήλιος, κυρίαρχη αίσθηση πάνω στο νησί, μ' αφυδατώνει. Απ' όλα τα περιττά. Δε νιώθω τίποτ' άλλο μέσα μου παρά μόνο το ότι πρέπει να γυρίσω στον "πολιτισμένο κόσμο". Περιπατώ με όλες τις επίγειες αισθήσεις να τρανεύουν. Όσο λιγοστεύει το νήμα του νησιού, τόσο η έχθρα για το καταγέλαστο "απέναντι" μεγαλώνει. Και ασφαλώς θεριεύει η αγάπη για τούτο το μοναδικό, που' ναι

νούνται να μπουν και τότε κάποιος, ο πιο νταής τσοπάνης, τα δαχτυλιάζει απ' το μαλλί και με κίνηση πάσας τα πετάει κι άλλος τα στοιβάζει στο κατάστρωμα. Τόνα πάνω στ' άλλο.

Έρχονται πίσω κι οι άνθρωποι που τέλεψαν τις δουλειές της μέρας, φορτωμένοι, άλλος το γάλα, που άρμεξε, άλλος το κυνήγι κι άλλος τις διάφανες εικόνες πούκλεισε στο δισάκι του πηδάνε όλοι από την κουπαστή, κοιτάζουν άλλη μια - τελευταία - φορά το νησί τους και δίνουν σήμα του καπετάνιου να αποπλεύσει.

Το Δηλιανό καϊκι, φορτωμένο με τα ζώα, τα σκουπίδια και τα αγαθά της Ρήνειας, επιστρέφει αργόσυρτα στις Μυκονιάτικες ακτές και στον "πολιτισμό"...